

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8'—, ZA DIJAKE KRON 6'—; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10'—, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13'—

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. :::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 1. OKTOBRA 1914 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 5.

Prizori iz raznih bolnišnic.

(Levo, zgoraj.) Pri operaciji. — (Spodaj.) V vratarjevi sobi deželne bolnišnice v Ljubljani. — (Desno, zgoraj.) Lahko ranjeni na obisku pri svojem tovarišu. — (V sredi.) Pogled v sobo težko ranjenih v deželni bolnišnici. — (Spodaj.) Ranjenci v celjski bolnišnici.

Jz srbskega taborišča. ☉ Francoski zuavi. ☉ Prizori iz domovine. ☉ Gališki begunci na Kranjskem. ☉ Deča dr. Zdešarja. ☉ Padli junaki.

Radi razžaljenja časti.

Humoreska. — Napisal dr. Ivo Česnik.
(Konec.)

Med tem govorom je bila Hrovatinka ganjena do solz. Še nikoli v svojem življenju ni čula tolike hvale in tako lepih

»Zdaj je atmosfera čista. Gotovo poravnam vse zadeve mirno, ker je soba prazna odvetniških koncipijentov.«

V razpravno dvorano je sluga poklical Šfiligoja Ivana, petdesetletnega suhega moža s kosmato brado, pijanega razgrajča, in Matevža Berceta, majhnega možiča, ki je bil slep na eno oko.

»Doktorja mi dajte! Saj nisem pijan. Kdo pravi, da sem pijan, primejkuši?«

»Počakajte, dam Vam doktorja,« se je razsrdil predstojnik in vstal. »Kaznujem Vas z disciplinarno kaznijo 24 ur zapora, ker ste prišli vinjeni k razpravi in se tu nespodobno vedete. Ali ste razumeli? Odvedite ga v zapor!«

»Čujte, Berce! Odtegnite tožbo! Kaznovan je že dovolj in drugič bo pametnejši. Na pijančeve besede ni veliko zidati. Lump Vam je rekel, falot. Kaj bo to? Vsi ljudje vedo, da ste poštenjak.«

»Kdo bo pa plačal priče?«

»Priče ne dobe ničesar. Do Bukovega vrha ni 15 km, obenem so pa vse tri priče kmetiški posestniki. Po zakonu ne dobe ničesar. Spijte skupaj liter vina, pa bo! — Naj pridejo noter Vaše priče!«

Prišli so vsi trije postarni in zastavni kmetje in se začeli prepirati za plačilo. Ko jim je moj predstojnik zapretil, da jih zapre, če bodo razgrajali in vpili, so odšli in se zaklinjali, da ne pridejo nikdar več pričat.

»Pet jih imam že pod streho,« je dejal moj predstojnik. »Ura je deseta in pol. Ostale štiri odpravim v pol uri. Gre le za psovke: »stara pokrivača, škrbasta skleda, lepota lepotica, grdoba grda, tat, rilec rilasti, kruliš in lajaš cele noči kot pes.«

Klical je par za parom, govoril na srce in dušo nekaj časa; če to ni pomagalo, je vpil in robantil in klel, da so se ženske tresle in moški ujezili in odšli. Tako je vse poravnal — kratko in dobro. Moj predstojnik se je oddahnil, vstal in mi pripomnil:

»Ali nisem hiter?«

»Hitri ste, gospod svetnik!«

»Kazenski sodnik mora biti dober psiholog, pa gre delo izpod rok, kot bi kola namazal.«

Sprevod ruskih ujetnikov v Berlinu.

besedi. Mrevljakov zastopnik je govoril kratko, ker je vedel, da bi bile njegove besede brezpomembne.

Moj predstojnik je vstal in obsodil Hrovatin Marijo na 40 K globe, oziroma 4 dni zapora in plačilo kazensko-pravnih stroškov, Mrevljaka Štefana pa je oprostil vsake krivde in kazni. Utemeljeval je svojo sodbo s tem, da po izpovedbi prič Mrevljak ni bil pripravi zavesti, ko je izustil razžaljive besede, deloma je pa grajal kot tast početje svoje snehe, v kar je opravičen.

»Ali ste zadovoljni s sodbo?« je vprašal Mrevljaka.

»Zadovoljen. Rad bi videl, da bi tudi ona ne bila kaznovana. Pa če je hotela tako, naj bo. Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade.«

»In Vi Hrovatin, ste zadovoljni z razsodbo?«

»Ne!«

»Prijavljam vzklic radi krivde, kazni in ničnosti glede oprostilne sodbe proti Štefanu Mrevljaku in vzklic radi previsoke kazni glede obsodbe moje klijentinje,« je izjavil zastopnik Marije Hrovatin.

»Dobro! Zapišite! — Zbogom, gospodje!«

Odšla sta zastopnika ter tast in sneha. Radoveden sem bil tedaj, kako razsodi vzklicno sodišče, ali potrdi sodbo ali dopusti dokaz resnice ter izroči zadevo drugemu sodišču in napravi stankam ogromne stroške. — E, pravde so zvite in drage!

Moj predstojnik se je globoko oddahnil in zakadil cigareto.

»Zahtevam doktorja, primejkuši! Kje je moj doktor?« je začel vpiti in razgrajati Šfiligoj.

Moj predstojnik se je ujezil in ga ozmerjal, a pijanec je venomer kričal:

Odhod poljskih strelcev - prostovoljcev iz Lvova na boj proti Rusiji. Mladim junakom-osvoboditeljem prireja občinstvo ovacije.

Vojska z Rusi.

V Galiciji že precejšnji čas ni prišlo do znamenitejših bojov. Ko so naše čete zapustile Lvov, so se umaknile proti za-

sedaj bijejo na vseh krajih Evrope. V inozemstvu to odkrito priznavajo in Rusi sami so razočarani vsled tako krepke odporne sile našega orožja. Pričakovali so, da si hitro napravijo pot na Dunaj — sedaj

je izdal oklic na svoje vojake, v katerem pravi, da so Nemci ujeli v nemško-ruskih bojih do 80.000 neranjenih Rusov, zaplenili najmanj 150 topov, veliko strojnih pušk in mnogo streliva ter vojnih potrebsčin.

Poljski strelci-prostovoljci v popolni bojni opravi.

Iz srbskega taborišča. Srbski častniki pred svojimi šotori.

hodu in jugu, zavzele nove postojanke pred trdnjavo Pžemišl in čakajo novih spopadov. Vreme je zadnji čas zelo neugodno, vojaško življenje in delo je postalo vsled mrzlih jesenskih nalivov težavnejše, naporenejše. Kljub temu se naše čete dobro počutijo; njih pogum ni upadel, telesna moč ni opešala, upanje na zmago ni izginilo.

Naloga, ki jo imajo izvršiti naše čete na severu, je velikanska in zahteva skoro nadčloveške moči. Rusi so navalili stotisoče vojaštva na našo mejo in imajo v vsaki, tudi najneznatnejši praski dvojno, trojno premoč. Kakor velikanski stroji, ki neutrudno in brezčutno mečejo iz sebe svoje izdelke, tako bruha Rusija iz svojega središča vedno nove polke in jih pošilja v boj proti naši meji. Tu je vse slepo pokorno državni misli. Ubogi kozak, ki prav nič ne vé, zakaj se bori, ki se v svoji poštenu, prepusti duši ne zaveda, da je poslan braniti kraljevske morilce, reševati zločince zaslužene kazni, gre v boj, ker je tako volja carja-gospodarja. Kozak pade, toda na njegovo mesto stopi drugi kozak. Kakor je ob dobrih letinah Rusija nepregledna žitnica, tako je tudi neizmerna shramba človeške sile, ki je divja, gorostasna, toda neinteligentna in volji enega pokorna. Nad vse značilno je poročilo iz boja, kako so Rusi branili neko svojo postojanko. Naša artiljerija je imela izborna stališče in je obsipavala Ruse z uničujočim ognjem. Kmalu je bil ruski polk pobit kakor pokonjen. Takoj je stopil na njegovo mesto nov polk, še spočit in neizrabljen. Tudi temu naš ogenj ni prizanesel in kmalu so ležali na bojnem polju novi kupi mrličev. Pa Rusov to ni ostrašilo. Preko trupel ranjencev in mrličev je stopil — tretji polk v ogenj, kakor bi bilo vse v redu. Število ruskih ranjencev mora biti velikansko, beda v nekaterih krajih grozna, toda to ruskega vrhovnega poveljnika ne moti. Vasem in narodom vrača pohablence in bolnike in jim jemlje zdrave in krepke može. Zmagati hoče za vsako ceno.

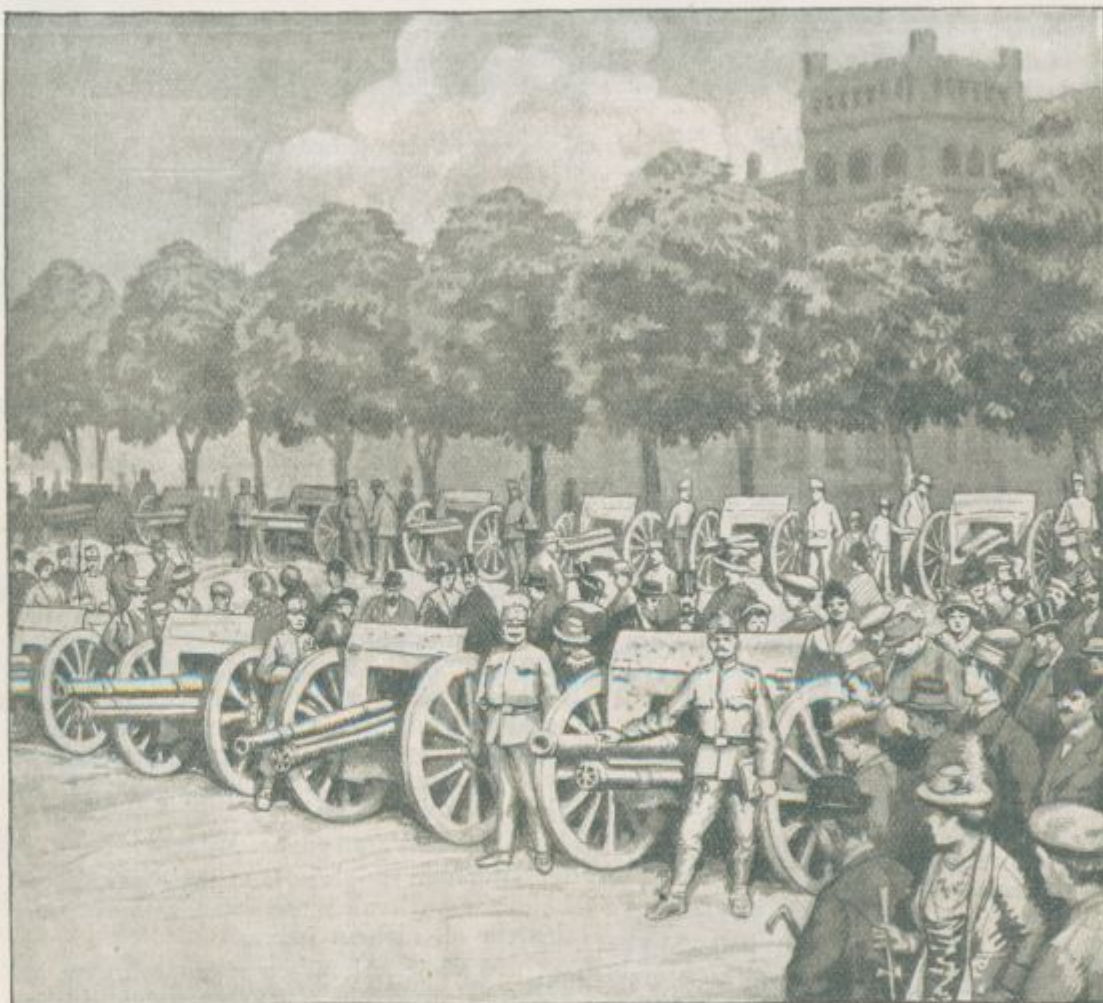
Spričo tega je razumljivo, kako težko, pretežko nalogo ima naša severna armada. Najtežjo izmed vseh številnih armad, ki se

pa že leže tedne in tedne v Galiciji in se ne morejo pohvaliti, da so bogve kako napredovali.

Medtem ko so se Rusi z glavno močjo vrgli na Galicijo, so bile njih armade, ki so vdrle v Prusijo, mnogo manjše. Te so

Nemško-francoska vojska.

Velikanska bitka za Pariz še ni odločena. Na obeh straneh se bore z istim na-

Ruski zaplenjeni topovi, razstavljeni na Dunaju.

vsled bitke pri mazurskih jezerih morale popolnoma zapustiti nemško ozemlje. Nemške čete so mejo popolnoma očistile sovražnika in ga zasledovale globoko v Rusijo. Nemški poveljnik pl. Hindenburg

porom velikanske armade, pa doslej brez odločilnega uspeha. Francosko levo krilo, ki je hotelo sovražnika obkoliti, je sicer popolnoma potolčeno, toda zadnji strel, s katerim bo ta silni boj končan, še ni padel.

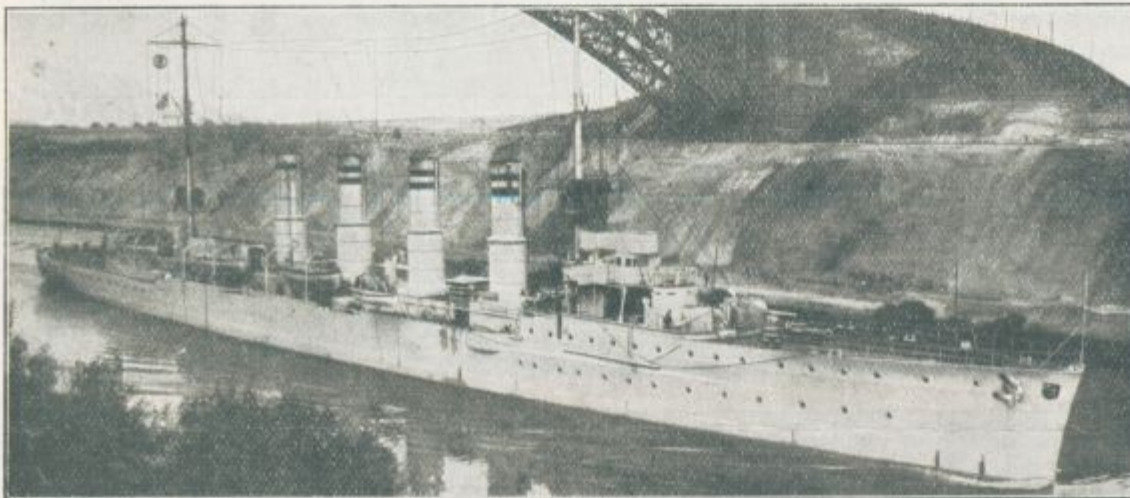
Vsled slabega vremena, ki bojevanje zelo otežuje, bo minilo še precej časa, preden zaigrane nemški topovi neposredno pred Parizom.

Veliko pozornost je pobudilo po vsem kulturnem svetu obleganje francoskega

Kneginja Hohenlohe se poslavlja od svojega sina, ki odhaja v boj.

mesta Rems. To mesto je znamenito zlasti po svoji krasni gotski stolnici, enem najlepših in najdragocenejših umetniških spo-

Nemška bojna ladja »Breslau«, ki se je umaknila pred sovražnikom v Dardanele. Nato jo je kupila turška vlada in razobesila na njej turško zastavo.

menikov, kar jih imamo iz 13. stoletja. Da obvarujejo to slavno stavbo razrušenja, so Francozi razobesili na njej belo zastavo; Nemci so ji z obstreljevanjem nekaj časa prizanašali. Toda kmalu so dognali, da se

nahaja v stolpu cerkve opazovalna postaja, ki je zasledovala gibanje in razvrstitev nemških čet. Tedaj stavbi tudi bela zastava miru ni več mogla izprositi milosti. Nemci so naperili nanjo svoje topove in opazovalci so bili kmalu pregnani s svoje postojanke. Vendar so Nemci pazili, da ne prizadenejo dragoceni umetnini več škode, nego je zahtevala skrajna sila. Zgorela je baje samo streha, sicer je stavba ostala nepoškodovana.

Skupno s Francozi se bori kakih 100 tisoč Angležev. Razen teh so Francozi priklicali na pomoč razne druge svoje čete, rjave Alžirce in celo zamorce iz Afrike. Pričakovali so, da bodo črnici navdali Nemce s strahom in grozo, toda zdi se, da bodo čete divjakov izzvale pri sovražniku nasproten občutek. — Dalje časa se je govorilo o tem, da bodo prihiteli v Evropo tudi Japonci, katere veže z Angleži vojna pogodba, zaveznikom na pomoč. Res so se baje Japonci ponudili, da pošljejo po sibirski železnici pol milijona vojakov v Evropo, toda domneva se, da so se Angleži te ponudbe vendarle ustrašili. Teh 500.000

rumenokožcev bi utegnilo spraviti v nevarnost ne le Nemce, temuč tudi ruske, angleške in francoske koristi. Zato je trojni sporazum prijateljsko pomoč Japonske za enkrat odklonil.

Vojska s Srbi.

Ko je bil sovražnik pregnan iz Srema in Banata, so naše čete zopet začele napadati. Naša armada je iz Bosne prekorčila Drino pri Zvorniku in začela prodirati

Redovniki v vojni službi. Slika frančiškana ki hiti iz ladjo iz Carigrada, da vstopi v službo.

v Srbijo. Osvojila si je več srbskih krajev in koraka vedno globlje v srbsko ozemlje.

Kakor trdijo vsa poročila enoglasno, je položaj v Srbiji obupen. Srbski kralj je bolan in ves potrter se niti v Nišu, najboljši srbski trdnjavi, več varnega ne čuti in misli ubežati v Prizren ali Skoplje. Kraljevič Jurij, ki je bil komandant Belgrada, je ranjen. Po deželi se je začela močno širiti kolera, ki zahteva vsak dan tisoče žrtev. Draginja in beda je vedno hujša. Pogum ljudstva in vojaštva je močno padel in le z najneverjetnejšimi vestmi ga skušajo še ohraniti. Srbski časopisi pripovedujejo najdrznejše bajke o ruskih in francoskih zmagah. Razen tega pošilja Rusija zaboje svojih vojnih časopisov, ki so polni popisov o zmagah trojnega sporazuma.

Uboga zemlja, kateri je laž zadnja moč!

Vojska na morju.

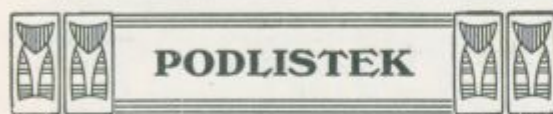
Do velikih bitk na morju še ni prišlo. Zdi se, kakor bi se vse države bale ogromne škode, ki je posledica vsake pomorske bitke. Velikanska mornarica, s katero so Angleži v mirnem času tako bahali, se skoro ne gane. Praktični Anglež

pičil gad. Kajti začutila je pritisk prstana na svojih prstih in za hip uprla pogled na krvavo-rdeči kamen, ki se je blestel na njegovi roki.

»Ne hotel bi, Milena, da delate le iz dolžnosti, kar mi storite dobrega, želel bi si malo več. Ali bi mi ne mogli storiti nobene usluge iz prijateljstva, iz ljubezni?« je vprašal major in jo je toplo pogledal.

»Ne govoriva sedaj o tem, gospod major,« ga je zavrnila Milena. »Jutri Vas čaka resno, težko in zelo važno delo, od katerega je mnogo odvisno. Če se Vam posreči, da svojo nalogo dobro izvršite, je Vaša čast rešena, in tedaj bo čas, da se zmeniva tudi midva! Kar Vam je treba danes vedeti, je to: Turki bodo na svojem levem krilu popolnoma slabi; na to se lahko zanesete. Ne smete se pustiti premotiti, kajti kolikor vem, se bo ravno tukaj začel precej hud ogenj. Njihova glavna moč je v središču — ta Vam bo kasneje, če se zapletete v resnejšo bitko z levim krilom, skušala priti za hrbet.«

»Milena, Vi ste že cel poveljnik!« je vzkliknil Jordaković. Izprašal jo je še nekaj podrobnosti in je dobil na vsa vprašanja jako točne odgovore.

Albanska špijonka.

Povest iz balkanske vojske. Spisal Ivan Dolinar.

(Dalje.)

»Izbornol!« je rekel ter je napeto pričakoval nadaljnjih izvajanj.

»Dajte karto!« je velela. Ko je sešel v žep, se je spet zabliskalo v njenih očeh. Stisnila je levico za hrbtom in segla z desnico po karti.

»Glejte!« je dejala. »Tu na levi je nad strugo hrib, za njim bo streljala turška artilerija, kakor bi hotela glavni armadi priboriti ob spodnji strani prehod čez rečico. Naj Vas ne premoti njih brzo streljanje; glavna armada bo prodirala tu na severnem pobočju, kjer je prehod sicer nekoliko težji.«

Major je kimal z glavo in gledal zavzeto na karto ter prisluškoval njenim besedam, ki so ga omamljale.

»Koliko mož stoji na levi strani?«

»Morda dober vod ali kaj!« je odgovorila prepričevalno in mirno, »in dva topova. Tukaj pa je za grebenom bataljon s strojnimi puškami,« je pokazala na desno pobočje hriba.

»Dobro!« je kimal major. »Že vem!« Motila ga je njena lepa roka, ki je počivala na mizi. Gledal jo je nekaj časa, nato jo je stisnil na rahlo in se začudil, ker se mu ni odmaknila. Milena ga je pogledala in zdelo se mu je, da ni v njenih očeh več nekdanje kljubovalnosti. Dvignil je njeno desnico k ustnam in jo poljubil.

»Hvala Vam, gospa Milena!«

V njegovem glasu je zvenelo nekaj več kakor sama hvaležnost, beseda mu je porhtela ob njenem imenu.

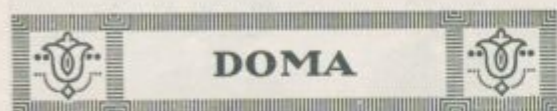
Ko se je sklonil na njeno roko, se je zganila in stisnila zobe sovraštva, ki je preletelo njen obraz. »Naj bo tudi ta žrtev!« si je dahnila v srcu lepa žena. »Vse radi Tebe, moj nepozabni mož, moj ljubljeni brat,« si je rekla v mislih in spet ji je legla na lice temna senca.

»Vršim le svojo dolžnost in Vaša pohvala, gospod major, mi je le v izpodbudo!« je menila in odtegnila roko, kakor bi jo

pač vé, da se potopi z eno samo veliko bojno ladjo 50 milijonov na dno, medtem ko so vojaki mnogo cenejši!

Izvojevalo se je le par dvobojev na morju in še ti so se zgodili večinoma nehote, če so sovražne ladje slučajno zadele druga ob drugo. Pač pa se morejo Nemci pohvaliti z odličnim uspehom svojega podmorskega brodovja. Ena sama nemška podmorska ladja je potopila tri angleške križarice in je po boju srečno ušla sovražnim strelom.

Francozi so zopet pripluli z velikim brodovjem, ki šteje kakih 40 ladij, v Jadransko morje. Stražijo kotorsko luko, razrušili so en svetilnik, prijadrali so do otoka Visa, toda sicer se ni zgodilo nič poročanja vrednega. Ob dalmatinski obali se vrši paroplovni promet redno.

DOMA

Naši ranjenci.

»Glasnik« prinaša na prvi strani nekaj lepih prizorov iz naših bolnišnic, v katerih se zdravi sedaj toliko naših junakov, kamor hite skrbne misli toliko naših ženâ in otrok.

Obisk v bolnišnici je sedaj zelo zanimiv, mnogokrat pretresljiv. Če pridemo v veliko dvorano, kjer leže težko ranjeni, zagledamo v motni svetlobi na obeh straneh obširne, lepe sobe dolgo vrsto postelj. Na njih bradate, trudne obraze mož, ki so že storili vso svojo vojaško dolžnost. V

Žične ograje. Eno izmed najvažnejših sredstev za obrambo trdnjave.

Sedaj, ko je imel tako natančne podatke o sovražnikovem stalu, se mu jutrišnje delo ni več zdelo prenevarno. Zrl je še nekaj časa v karto, zamišljen sledil s prstom rečico šaro in gore ter slednjič veselo vzkliknil:

»Če je sreča mila, ne bo hudega!«

»Moje želje Vas bodo spremljale v boj, gospod major,« je dejala Milena toplo.

»O, tedaj zmagamo proti peklu in njegovim trumam!« je odgovoril major z laskavim nasmehom. »In kadar zmagamo, kadar bo naš razgovor s Turki končan — tedaj bo čas, da se tudi midva pomeniva, ali ne, gospa Milena?«

»Tedaj bo čas!« je odgovorila Milena tiho. »Sedaj pa lahko noč. Jaz sem trudna in tudi Vi boste potrebovali jutri vseh svojih moči.«

»Lahko noč in na svidenje jutri!«

Major ji je gorko stisnil roko in odšel zadovoljen. Ko je legel v posteljo, je še enkrat premislil svoj načrt za bitko, toda zadnja podoba, ki mu jo je priklicala njegova domišljija, je bila vendarle Milena.

»Jutri se vse odloči!« si je rekel.

»Jutri, jutri!« so šepetale njegove ustnice še v polspanju.

sobi ni glasu, skoro ni diha. Vse oči so zaprte in velika večina ranjencev mirno spi; zadovoljni so in veseli, da smejo po težkem naporu zopet enkrat brez skrbi, kaj prinese jutrišnji dan, počivati, da imajo

kalo križcev za hrabrost. Zgodi se tudi, da se dva veseljaka, kadar ni nobenega nadzornika v bližini, primeta in razposajeno zavrtita; če je noga še obvezana, se pač pleše samo po eni! Kadar je mogoče,

Afrikanci v francoski službi. Francozi so poklicali svoje afrikanske, tudi črne vojake na pomoč. Slika predstavlja algijske zuave, ki branijo Belfort.

toplo, snažno posteljo, dobro hrano ob svojem času in usmiljeno roko, ki je vedno pripravljena izpolniti jim vsako željo.

Precej drugače je pri lahko ranjenih. Eden ima obvezano nogo, drugi roko, zopet drugi pestuje samo svoj prestreljeni prst. Nekaj časa leže v posteljah, se šaliyo ali pripovedujejo svoje doživljaje: nekateri z največjo resnicoljubnostjo, drugi bahajo, kar morejo. Če bi cesar verjel vsakemu, prav prav vsakemu, bi mu zmanj-

gredo ranjenci na vrt, se sprehajajo ali stoje ob ograjah in se spuščajo z ljudmi, ki hodijo mimo, v dolge pogovore o svojih vojaških činih; potem dobé cigaret ali sadja in gredo, veseli svojih ran, zopet v sobo.

Marsikateri je dejal, ko je odhajal ozdravljen iz bolnišnice: »Še nikdar se mi ni tako dobro godilo kakor sedaj, ko sem bil bolan!«

† Poročnik Štefan Podboj.

C. in kr. rezervni poročnik 67. pešpolka g. Štefan Podboj, čegar sliko danes prinašamo, je preli svoj kri za domovino dne 31. avgusta t. l. na severnem bojišču pri Lvovu. Rajnik je bil rojen leta 1881. na Adamovem pri Velikih Laščah, iz spošto-

»Ah, jutri, jutri!« je šepetala isti večer tudi gospa Milena. Slonela je ob svojem oknu in zrla tja proti jugu, kjer so za reko taborili Turki. Nad pokrajino je bila razprostrta mrzla, sijajna mesečina in je odevala goro in dol s čarobno, skrivnostno tančico. Na turškem levem krilu, ki je bilo popolnoma slabotno in je imelo jutri nastopiti z vso močjo, kakor bi tam bile glavne sile, se je svetilo mnogo ognjev, medtem ko je v sredi, kjer so čete bile številnejše, bilo skoro vse temno.

Poročilo, ki ga je Milena prinesla Jordakoviču iz turškega tabora, ni bilo neresnično. Milena je bila preveč lokava, da bi hotela zapeljati majorja z očitno lažjo — kajti če se mu vendarle posreči, da zmagaja, je sama v nevarnosti, da Srbi spoznajo dvojno vlogo, ki jo igra. Zato so bile njene napovedi resnične, vendar pa se je za njimi skrivala zvižaja, tako pretkana in duhovita, da majorjev vzklik: »Milena, Vi ste cel poveljnik!« — ni bil popolnoma neopravičen.

Gospa Mileni je, ko je slonela ob oknu zrla v sijajno mesečino, srce burno plalo. Nje velike, temne oči se niso nič manj svetlikale nego ognji straž v daljavi, le da

je ogenj oči bil strasten in nemiren, medtem ko so plameni na oni strani reke goreli tiho in pokojno. Dan njene osvete, veliki dan, okrog katerega so se pletle vse njene misli, kateremu je bilo posvečeno njeno dnevno delo in nje nočni počitek, se je bližal.

»Ah, jutri, jutri!« je rekla tiho Milena in pritisnila roko na srce, ki ji je bilo z vso močjo.

6.

Bilo je zgodnje jutro ali pravzaprav najpoznejša noč, ko je major Jordakovič vstal in se naglo napravil. Nebo je pozorno kakor steklo, vse obsuto z drobnimi zvezdami, ki so nemirno trepetale v jutranjem hladu. Ko je major hitro pozajtrkoval obilni zajtrk, ki mu ga je Milena še prejšnji večer pripravila, se je napolnil, da pred začetkom boja pregleda svoje postojanke.

V taborišču je bilo še vse tiho in temno, le tuintam so brleli stražni ognji. Vojaki so še trdno spali pod šotori; nočno tihoto je motilo le krepko smrčanje, ki se je slišalo ponekod, kak samotnen, zaspan vzdih in včasih šumenje slame, ko se je

vane Cenetove rodbine; oče in mati mu še živita. Odlično je dovršil gimnazijo v Ljubljani in vseučilišče na Dunaju; supliral je najprej na I. drž. gimnaziji v Ljubljani, nato

brata« je on Družbi priredil za tisek. Društvo slovenskih profesorjev je v rajniku izgubilo dobrega prijatelja in res kremenit značaj. Večkrat je v življenju svojim učencem razlagal starega rimskega pesnika Horacija izrek: Dulce et decorum pro patria mori (Sladko in častno je za domovino umreti) — svoj uk je zdaj potrdil z dejanjem. Naj v miru počiva

Dr. Anton Zdešar v francoskem ujetništvu.

V Ljubljani dobro znani lazarist vlč. g. dr. Anton Zdešar je šel meseca julija z g. vizitatorjem iz Gradca na generalno zborovanje svoje misijonske družbe v Pariz. Naenkrat izbruhne vojska. Ker nista mogla naravnost domu, sta se v naglici odpeljala na Špansko in čakala v Barceloni nekaj tednov na odhod. Ko sta mislila, da sta dovolj varna, sta se odpeljala z ladjo proti Italiji. Vmes se je ladja ustavila v francoskem mestu Marseju. Tam so potnike preiskali, nekaj starejših odpustili, krep-

Gališki begunci na Kranjskem.

(Zgoraj.) Poljaki na poti v Kamnik. — (Spodaj.) Poljaki izstopajo v Kamniku. — Mnogo Poljakov in Rusinov iz Galicije se je sedaj naselilo na Kranjskem. V naglici so morali zapustiti svoje domove in so vzeli seboj le najpotrebnejše. Z našim ljudstvom se dobro razumejo ter pomagajo tudi pri poljskem delu.

pa je bil letos peto leto c. kr. gimnazijski profesor v Celovcu kot naslednik rajnega profesorja dr. J. Sketa. V koledarju Družbe sv. Mohorja za leto 1911. je zanimivo popisal življenje svojega strica, župnika Jan. Podboja. Tudi Jurčičevega »Desetega

gori v zemlji gališki! Njegov spomin bo prijazno in neugasno živel v srcih vseh, ki so ga poznali, bodisi njegovih učencev, kateri so ga vsi kot učitelja po otroško ljubili, bodisi njegovih sorodnikov in znancev.

Nočni stražniki.

Fot. J. Stupica.

Vsled odredbe c. kr. deželne vlade si morajo posamezni kraji preskrbeti za časa vojske nočno stražo. Bolj ko kdaj, je sedaj treba paziti, da ne nastane ponoči kakšna nesreča, ogenj ali karsibodi. Pa so ti trije tudi korenjaki, da so vsaki nevarnosti kos. S svojim silnim orožjem se postavijo lahko tudi sovražniku po robu! Tja doli, na tisto zmagovito pot v sovražno deželo, hitijo gotovo misli tudi teh treh in Bog ve, če se enemu ali drugemu izmed njih vroča želja kmalu ne uresniči.

kejše pa pridržali. Zaprtih je baje 16 duhovnikov, med njimi tudi dr. Zdešar. Jetništvo je trdo; niti maševati ne smejo. — »Glasnik« prinaša sliko ječe dr. Zdešarja.

vojak obrnil na svojem ležišču. Major se je enkrat spotaknil ob nože vojaka-velikana, ki so daleč štrlele skozi odprtino šotoru, se je nasmehnil in si mislil:

»Ta mož ima predolge nože; Bog vé, če jih bo srečno odnesel iz boja.«

Major se je najprej napotil v ozadje taborišča, kjer so bili pionirji. Tu je bilo že vse pokonci in pri delu. Vojaki so zlagali in urejevali materijal za zgradbo mostu, ki so ga namerjali kasneje postaviti čez šaro, da prepeljejo preko njega topove. Major je izpregovoril nekaj besedi z nadporočnikom, ki je vodil priprave, videl, da je vse v redu, in je odjahal k topovom, kateri so bili prejšnji večer razvrščeni. Vsled novic, ki mu jih je prinesla albanska špijonka, je bilo treba razpored nekoliko izpremeniti. Major je okrepil svoje središče s topovi, ki so stali na desnem krilu, ker tam ni bilo pričakovati znatnejšega odpora.

Medtem se je jelo šotorišče buditi. Na več krajih se je kuhal zajtrk, kakor so naznanjali tenki dimi, ki so se dvigali proti nebu. Častniki in šarže so hiteli med vrstami šotorov, tuintam je kak ordonanc zajahal konja in odhitel s poročilom.

Kmalu nato se je zaslišal na skrajnem desnem srbskem krilu prvi strel. Precej potem je zaprasketalo še več pušk, ki so pa zopet kmalu utihnile.

»Milena ima dober nos. Turki so začeli na levem krilu,« si je mislil major in se zadovoljno nasmehnil.

Tihota, ki je nastala po prvih streljih, ni dolgo trajala. Četrte ure pozneje se je razleglo hitro in krepko streljanje na srbskem levem krilu, ki se je vneto nadaljevalo, dasi je v središču, tam, kjer so bili Turki ob šari najbolj utrjeni, bilo še vse mirno. Jordaković je bil na to pripravljen in se ni vznemirjal. Razvrstil je baterije v središču in ukazal, naj začno napadati sovražne postojanke onstran reke. Srbski topovi so začeli krepko streljati na turške utrdbe in so dobro zadevali — toda sovražnik se skoro ni ganil. Izstrelil je sicer nekaj krogel na srbsko stran, pa je slabo zadeval in je čez nekaj časa zopet umolknil.

Ta hip je priletel k majorju ordonanc s poročilom, da desno krilo potrebuje ojačenj; sovražni ogenj da je silno hud in da se je bati, da začno Turki napadati ter si osvoje srbske postojanke.

»Ojačenj ne morem dati; postojanko braniti do zadnjega!« je ukazal major. Ordonanc je odhitel in bitka se je nadaljevala.

Na desni ni streljanje prav nič ponehalo — zdelo se je celo, da je vedno krepkejše, medtem ko je turški odpor v središču bil nadvse slaboten. Srbski topovi so razdevali strelne jarke onstran reke, sovražnik se pa le ni hotel prav ganiti. Zdelo se je, kakor bi tam na oni strani ne bilo ljudi, ali kakor bi manjkalo poguma.

»Ali se je moja špijonka le zmotila?« si je slednjič mislil major. »Morda je vendarle proti našemu desnemu krilu postavljena glavna moč? No, to bomo takoj jasno dognali!«

Ukazal je, naj na desnem krilu začno prodirati, ter dal pešaštvu povelje, naj prekorači rečico.

Kmalu nato se je od desne zaslišal daljni odmev vpitja in vrskanja, ki je bil pri Srbih ob naskokih v navadi.

(Dalje.)

V ognju in krvi.

(Iz pisem slovenskega vojaka.)

(Konec.)

Pomikali smo se zopet v isti smeri naprej. Mesec je svetil še visoko na nebu, ko nam je zmanjkalo gozda in se je razlila pred nami v mesečini obširna planjava, katero je na vzhodu obkrožal Buč. Zavili smo na desno ob severnem robu gozda. Na levo je nebo žarelo. Umikajoči Rusi so požigali za seboj vasi in sela. Grozno se je videl ta svit v mirni, tihi noči. Prišli smo do majhnega močvirnega potočka. Napili smo se hladne vodice — o kako se je prilegla izsušenemu grlu! — umili smo se, saj se že dolgo nismo, izmili oči, ki so začele lezti skupaj — saj pet dni nismo pošteno spali.

Na desni strani potočka je bil svet popolnoma močvirjen. Poskusili smo naprej, a udiralo se je tako, da smo morali nazaj, ali bi bili pa obstali v močvirju. Kakih 1000 korakov od nas se je dvigala iz grmovja breza. »Tja naj gre eden in si ogleda okolico,« je reklo naenkrat več ust. A kako prebresti močvirje? Morda bi šlo na konju. »Ivan, kaj če bi šel ti tja. Jezditi znaš?« »Grem, čeprav nisem ravno preveč trden na konju.« In šel sem. Jezdil sem navzgor po potoku in potem vstran. Šlo je težko, a vendar sva se prerila srečno s kozakovim konjem preko ločja, grmovja na neko trato. Kaj, če me zalotijo kozaki? Stopil sem s konja, ga privezal v grmovje in se pomikal počasi proti brezi. S precejšnjo težavo sem se vzel na drevo in zlezal v vrh, puško preko pleč. Dam znamenje tovarišem, krik sove. Oglasijo se takoj. Pogledam naokoli. Navzdol ob potoku grmovje, drevje, v dalji planjava, v kateri sem s težavo razločil temne skupine, vasi. Da so res vasi, me je prepričal pasji lajež. Bogvé, ali so tam Rusi? Začnem premišljevat, ali bi kazalo iti še malo naprej. — Tu se zganejo daleč tam na ravnem polju velike sence. Napnem oči. Sence se pomikajo čezdalje bolj proti meni. Iz najbližje vasi se odločijo zopet nove in nove sence. Ravno so stopile v mesečino. Konji — kozaki!

Brž zavriskam trikrat — znamenje tovarišem, da sem zapazil sovražnika — in se začnem varno spuščati ob deblu navzdol. Puška se mi je ujela v veje. Obstanem. Tu zaprha konj. Ali moj? Zopet. Uprem oči v stran, odkoder prihaja šum. Nič. Pač, tam izza grmovja se pojavi dolga, temna senca — konj, kozak — druga, tretja. Srce mi začne močno biti, v grlu me je stisnilo. Sto misli mi je šinilo kakor blisk skozi glavo. Kaj storiti? Miruj, in miroval sem. Če so me spoznali po glasu? Ako dobe konja, naj ga dobe; saj je kozaški, ne more jih privedi na sled. No, k sreči niso vedeli ne zame na drevesu in tudi konja niso iztaknili, ampak na desni strani jezдили oprezno, komaj slišno med grmovjem naprej. Mikalo me je, da bi pomeril za njimi, a morda so že drugi blizu; zato sem rajši miroval. Odšli so naprej, zopet gluha tišina. Jaz sem oprostil puško iz vej in se začel spuščati navzdol, gledaje oprezno na vse strani. Kako sem se oddahnil, ko sem stal zopet na trdnih tleh. Hitro sem bil pri konju, ki je legel na tla in zadremal. Pognal sem ga v nasprotno stran, kakor so šli oni trije, a sem se kmalu premislil in jo krenil naravnost za njimi. Bila je to prednja straža in po tej poti gotovo ne bo druge. Glavo sem sklonil v sedlo, da me ne bi spoznali po čepici.

Jezdil sem četrte ure, kar se znajdem pred obilnim močvirjem. Konj ni maral

Prizori iz vojaškega življenja v Pazinu.

(Fot. A. Pergar.)

Vojaki pred odhodom na kolodvor. — Vojaki na kolodvoru pred vstopom v vlak. — Vojaki počivajo. Vstop v vlak. — Vojaki stražijo zanje nakupljeno živino.

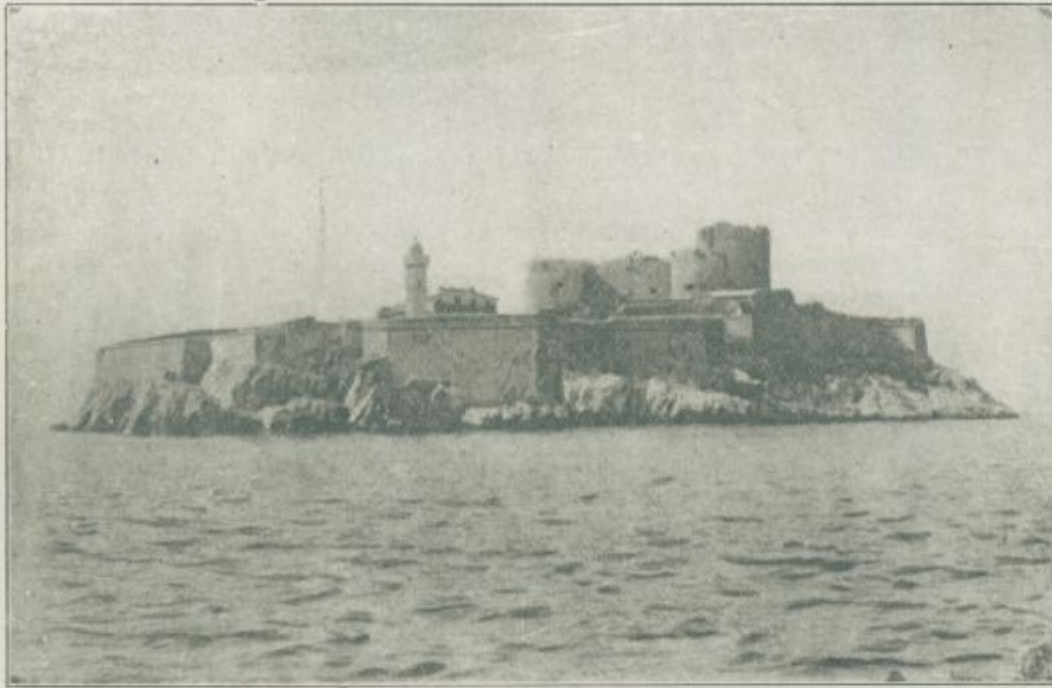
Naročniki! Pravilni naslov našega lista je: „Ilustrirani Glasnik“.

naprej, ko se je parkrat udrl skoro do kolen. Zavil sem ob močvirju na levo; moram priti do potoka, drugače zgrešim naše popolnoma. Res sem pribredel čez nekaj časa do vode in jezdil tik ob bregu po po-

se konj naenkrat zdrzne in skoči v stran. Pogledam, na tleh nekaj črnega. Stopim s konja. Mrtev kozak. Malo naprej drugi. Morala sta biti od onih treh, ki so jezdili mimo mene. Tu mi pade v glavo rešilna

gozd iskat me, drugi so jezdili navzdol ob gozdu. Jaz za njimi v primerni razdalji. Zopet se jih je pripodilo par mimo mene. Niso se zmenili zame. Imeli so me za kozaka. Zadnjih pet je obstalo. Jaz sem se jim previdno bližal. Stopili so skupaj in se polglasno pogovarjali. Krenil sem v gozd 20 korakov pred njimi, kakor bi hotel iskati. V tem se onih pet vrne nazaj, jaz še malo počakam, nato pa naprej kar se je dalo. Zgrešili so me. Streljati pa niso hoteli za meno, da se ne bi izdali. Zopet me je krila temna senca in pognal sem konja čez drn in strn. — Biti sem moral že blizu svojih, zato sem stopil s konja, vržem kozaško kučmo proč in nataknil svojo čepico, ker drugače bi lahko kot kozak prišel ob glavo. Korakal sem ob konju naprej. Bil sem silno truden. Ker nisem bil vaje ježe, sem se na konju silno zmučil; vsa koža se mi je obdrgnila.

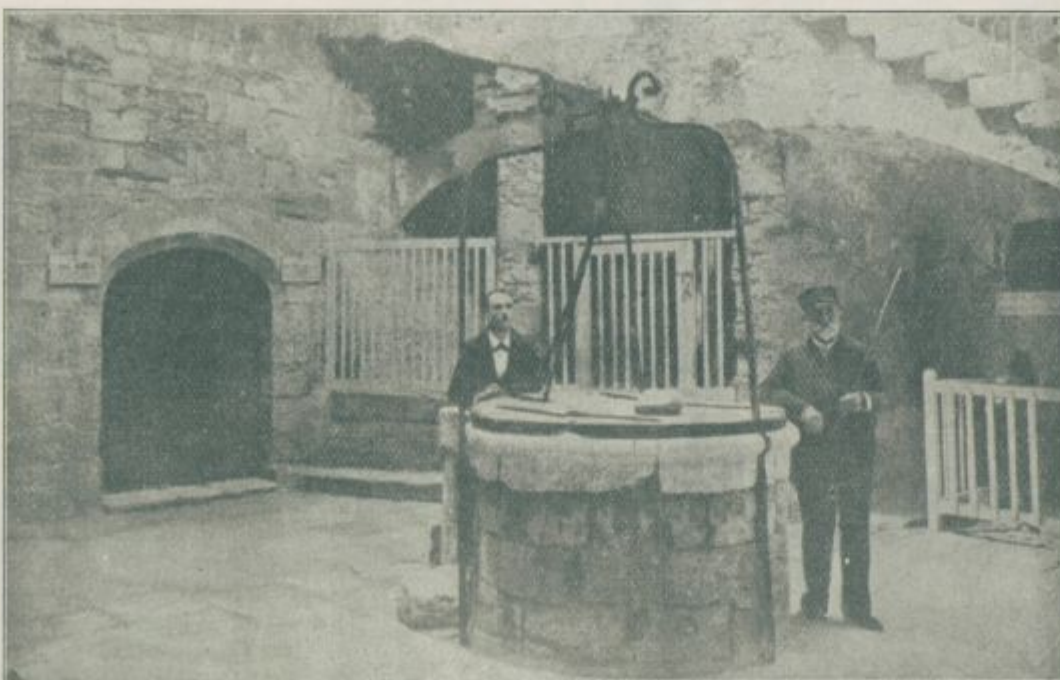
A da sem jo le še sploh unesel; to bo kmalu dobro. Korakal sem precej dolgo; ko me naenkrat obstopijo trije možje, ba-

Château d'If (Šato d'If) pri Marseju, kjer se selaj nahaja v vojnem ujetništvu dr. A. Zdešar.

toku, da me je zakrivalo grmovje. — Naenkrat vpraša na bregu v grmovju glas po rusko: »Kdo je?« Hvala Bogu, da sem se v gimnazijskih letih naučil malo ruščine. Hotel sem odgovoriti: Jaz, a sem se spomnil boljšega in rekel: »Aleksij.« Glas zopet vpraša: »Kaj delaš?« — Odgovorim: »Konj je žejen. Tu je voda.« Glas vpraša že bliže, jasneje: »Ali misliš, da so Avstrijci blizu?« »Kdo vé.« »Se bojiš?« vprašam jaz, — v tem hipu se zasliši več strellov. Morali so biti naši. Nato zopet in zopet, potem tihota. »Nadnje,« sem vzkliknil jaz in zajezdil hitro navzgor po potoku, »tovariš« pa je ostal v gozdu. Nemara jo je popihal od drugih, da bi se izognil boju. Prišel sem do kraja, kjer sem prej jezdil

misel. Hitro počenem na tla, snamem kozaku kučmo in jo denem sebi na glavo, potem mu s težavo slečem plašč in se oblečem vanj. Svojo kapo spravim in hajd na konja. Sedaj naj zaidem tudi med Ruse, ponoči me ne bodo spoznali, do dneva bom pa že našel svoje. Nisem dolgo jezdil, ko naenkrat začne med grmovjem in drevjem šumeti. Ni se dosti videlo, a spoznal sem kmalu, da so prišli kozaki v večjem številu. Pognal sem konja v dir. V gozd se nisem upal zajezditi, da ne bi zgrešil smeri. Kozaki so rastli kakor iz tal. Iz vsakega grma so se pojavljali, izginjali in vse v čudovitem miru. Dosedaj sem bil ves čas v senci. Toda gozd se slednjič zaobrne proti jugu. Tu me obsije mesečina. Pritajeni

Pogled na dvorišče jetnišnice v Château d'If, kjer je zaprt dr. Anton Zdešar.

v potok, ki sem si ga zapomnil po visoki brezi. Tudi iz močvirja sem prišel srečno in že sem bil pri gozdu. Zaskovikam —, nobenega odgovora. Tone se je s svojimi umaknil. Ali so kozaki morda že v gozdu? Naj bo, kar hoče; začnem jezditi v smeri, v kateri smo se prej skupno pomikali. Tu

klici. Zapazili so me. Udrli so za meno. Jaz krenem hitro v gozd in tam nazaj proti njim. Ko sem začutil konje že čisto blizu, se pomaknem na rob gozda. Kakih 10 jezdecev je drvelo mimo mene. Jaz zajezdim zopet na plano in za njimi, kakor bi podil tudi jaz. Nekaj jih je izginito v

Major Burg, nekdanji član cesarske hiše, je zopet vstopil v armado.

jonete proti meni. Pogledam. Naši! Od veselja bi bil kmalu pozabil povedati geslo. Šele vzklik »Losung« me spomni. Povem in rešen sem. Naš bataljon je stal, oziroma ležal v bojni vrsti, pripravljen na sprejem kozakov. Tone je prišel o pravem času nazaj, ko je zapodil sovražnikovo predstražo. Veselo sva si padla okoli vratu, ko so me pripeljali k njemu. »Vedel sem, da jo boš unesel. Sedaj ti je šla ena patrolja naproti. Mi pa nismo mogli čakati, ker smo zadeli na celo stotnijo kozakov.« Tudi ostale patrolje so naznanile sovražnika. Nisem mogel Tonetu in ostalim vsega razložiti, ko so se že oglasile strojne puške. Zadivjal je kratek, a ljut boj, v katerem smo odbili kozake na celi črti, vrgli jih nazaj in še pred jutrom je zasedel naš bataljon ves svet do ravnine, ki sem jo uzrl pri patrolji z one breze.

Pisanje me je že utrdilo, ker še ne morem dobro sedeti. Ranjen sem bil drugi dan za tem dogodkom. Naskakovali smo majhno vas. Bil je strahovit boj. Topovi

so grmeli in napravljali razdejanje, da joj. Odstreljene roke, noge, glave, razbita trupla, dim, prah, vse se je vrtelo v zraku, ko so se razletavali šrapneli. Rusi so branili vas trdovratno. S strani so nas napadali kozaki na konjih. Že so se morali umikati Rusi iz vasi, ko nanovo privihrajo nad nas, kozaki. Par vrst je padlo pod ognjem strojnih pušk kakor bi spodrezal konjem noge. Nato se je pričel boj na nož. Kozaki ostreljali z eno roko iz topičev, z drugo so sekali.

Boj na nož s to kozaško konjenico je hud. Vendar se nismo vdali niti za hip. Posamezniki so že začeli bežati, kar se pojavi pred menoj razdivjan konj. Kozaka sem komaj videl, ker je tiščal glavo čisto pri konju. Dvignem kopito in mu prislonim eno, a v istem hipu začutim v levi roki žgočo bolečino.

Kozak je padel raz konja, ki je zdvijal nazaj, a me pri tem bušil z zadnjo nogo v prsi. Opotekel sem se in sem padel na obraz. Okoli mene je grmel še nekaj časa; hotel sem se zopet pobrati, pa ni

šlo. Zbudil sem se na obvezovališču. — Vas so naši vzeli, ranjence vse pobrali — in sedaj se zdravim že v bolnišnici. Rana ni nevarna. Tudi konj me ni nič polomil; upam, da bom kmalu dober in nato pojdemo nazaj v ogenj in kri!

»Vi gotovo niste vajeni jahati, grof?« ga je vprašal pobočnik.

»Ne! Pa nič ne dé. Toda, zakaj konj tako šepa?«

»Ah, ranjen je,« je odgovoril pribočnik, »tu na desni sprednji nogi, tik nad

† Praporščak g. Lilleg, zadnji čas poročnik 27. pešpolka, brat občinskega svetnika M. Lillega, padel na severnem bojišču.

† Poročnik, prof. Štefan Podboj.

† Nadporočnik Rudolf Häusler padel na bojišču.

Bitka pri Borodinu.

(Iz romana »Mir in vojna« L. N. Tolstoja.)

(Dalje.)

Ta ga je jezno pogledal in mu očividno hotel nekaj zavpiti, a ga je v istem hipu spoznal in mu je samo prikimal.

Pijer je začutil, da ni na svojem mestu, in je zdirjal k pribočniku.

»Ali se Vam smem pridružiti?« ga je vprašal.

»Tako! Tako!« je odgovoril pribočnik, priskočil k debelemu polkovniku, ki je stal na trati, mu izročil neki ukaz in se obrnil h Pijeru.

»Kako ste prišli semkaj, grof?« mu je rekel smehljaje. »Še vedno radoveden?«

»Da, da,« je odgovoril Pijer.

Pribočnik je zaobrnil konja in jezdil dalje.

»Tukaj, hvala Bogu,« je rekel pobočnik, »še gre, ampak na levem krilu, tam je vroče.«

»Res?« je vprašal Pijer. »Kje pa je to?«

»No, pojdite z menoj. Tu na griču moremo videti vse. Pri nas že še gre,« je rekel pobočnik. »Torej pojdite!«

»Gotovo!« je rekel Pijer in se ozrl po svojem služabniku. Šele sedaj je opazil ranjence, ki so deloma šli peš, deloma pa so jih prenašali.

Na istem travniku z dehtečim senom, čez katerega je snoči jahal, je nepremično ležal čez kopico z glavo navzdol vojak. »Zakaj tudi tega niso odnesli?« je hotel Pijer vprašati, toda opazivši strogi pribočnikov obraz, je molčal.

Pijer ni našel več svojega služabnika in je odjezdil s pribočnikom po klancu k Rajevskemu. Njegov konj je zaostajal za pribočnikovim in se je zdajpazdaj stresal.

kolenom. Gotovo ga je zadela kroglja. No, čestitam, grof, Vašemu ognjenemu krstu!«

Skozi dim smodnika sta jezdila za artiljerijo k šestemu vojaškemu oddelku in dospela v majhen gozd, v katerem je vladal jesenski mraz in mir.

Pijer in pribočnik sta razjahala in šla peš po bregu navzgor.

»Je general tu?« je vprašal pribočnik, ko je došel h griču.

»Ravnokar je odjahal tjadol,« in vojak je pokazal smer, v kateri je odjezdil general.

Pribočnik je pogledal Pijera, kot da ne bi vedel, kaj naj z njim počne.

»Ne imejte nobenih skrbi radi mene,« je rekel Pijer. »Jaz grem na grič. Saj se morebiti sme?«

»Gotovo, le pojdite; od tam se vse dobro vidi in ni nobene nevarnosti. Jaz pridem potem zopet k Vam.«

Pijer je šel na hrib k bateriji in ni nikoli več videl pribočnika; zvedel je namreč, da je še isti dan izgubil eno roko.

Hrib ali okop, kamor je prišel Pijer, je oni znameniti prostor, ki ga Rusi imenujejo »Rajevskega baterija« in Francozi »la grande redoute, la fatale redoute, la redoute du centre«. Okoli nje je stalo več tisoč vojakov in Francozi so jo smatrali za najvažnejšo točko cele postojanke.

Okop je obstajal iz grička, okrog katerega so na treh straneh izkopali jarke. Na prostoru, ki je bil zavarovan z jarki, je stalo deset topov, katerih žrela so streljala iz odprtih utrdbe. Topovi so stali tudi na obeh straneh in so neprestano grmeli. Malo za njimi je bilo pešaštvo. Ko je Pijer stopil v to utrdbo, si ni nikakor mogel misliti, da je ta z majhnimi okopi zavarovani in le s par topovi branjeni prostor tako važna točka v bitki.

(Dalje.)

Opozarjamo na današnjo listnico na predzadnji strani!

Knezoškoj dr. Mihael Napotnik obhaja 25letnico škofovanja. Rojen je bil 20. sept. 1850. na Tepanjskem vrhu pri Konjicah. Gimnazijske nauke je dovršil 1871. z odliko. Služil je tri leta pri vojaki, nato končal bogoslovne študije in 25. julija 1875. bil posvečen v duhovnika. Za časa okupacije je oskrboval vojaški lazaret v Sarajevu. Leta 1880. je bil promoviran za dr. modroslovja in je služboval v Sevnici in Mariboru. Leta 1881. je postal profesor bogoslovja v Mariboru, 1884. c. kr. dvorni kaplan in ravnatelj Avgustineja na Dunaju, 17. novembra 1889. pa je bil ustoličen za kneza in škofa lavantinskega. Knežjemu jubilaru ob petindvajsetletnici uspešnega, blagoslova polnega dela najiskrenejše čestitke vseh Slovencev!

DOGODBE

Plemenit poljub. — V salonu znamenitega zdravnika doktorja Dimonta je bila zbrana visoka družba, med njimi tudi ruski knez L. s svojo hčerko Dori. Tu je prišel kmet, že upadel stavec s snežnobelimi lasmi, in je poprosil zdravnika zdravit za svojo ženo. Mlad francoski plemenitaš se je ponorčeval s starcem, ki je zašel v salon le vsled nepazljivosti služinčadi, in je zaklical: »Stavim 12 zlatnikov, dá nobena navzočih dam ne poljubi tega starca!«

Takoj je položila lepa hči ruskega kneza dvanajst zlatnikov na krožnik, stopila k starčku in rekla: »Dovolite mi, očka, da Vas pozdravim po običaju svoje domovine!«

Po teh besedah ga je objela in poljubila.

Osramočen je položil tudi Francoz svojih dvanajst zlatov na krožnik; plemenito dekle je izročilo osuplemu in do solz ganjenemu možu med odobravanjem navzočih štiriindvajset zlatov in opomnilo: »Ruska dekleta smatrajo za svojo dolžnost, da starost spoštujejo.«

Stanovitnost. — Nekaj tednov pred odločilno bitko pri Namuretu, v kateri so Turki spet podjarmili na perzijski meji stanujoče Kurde, je bil eden najuglednejših Kurdov ujet in pripeljan v stan turškega poveljnika Hafiz-paše. Paša in kadi sta uporabila vso svojo zgovornost, da bi privedla ujetnika do tega, da bi poročal kaj o Kurdi, toda zaman, dasi je paša prisegel na koran, da ga poviša za polkovnika, če mu izda načrte in število Kurdov.

»Motiš se, paša,« je odgovoril ujeti glavar, »motiš se, če misliš o meni, da sem izdajalec. Ker sem bil poveljnik Kurdov, pač ne bom voditelj sovražnikov svojega plemena. In če bi poveljeval tvojemu polku, bi obrnil orožje proti tebi, kajti izdajica nisem. Bog me je prepustil tvojim rokam, naredi z menoj, kar ti drago!«

Ker ni mogel Hafiz-paša doseči ničesar s ponudbami, je pričel z mučenjem. Obsodil ga je na 500 palic po podplatih. Med pretepanjem je ujetnik prosil pipo tobaka. Ko so mu jo prinesli, se je podprl s desno roko in mirno prižgal, kakor bi sploh ne čutil bolečin.

Strašno mučenje se je drugi dan ponovilo. Tretji dan so neustrašenega Kurda slekli in ga vrgli v kotel vrele vode ter niso odnehali s svojimi vprašanji.

Niti besede ni bilo iz njegovih ust.

»Zakaj ne odgovoriš?« ga je vprašal Hafiz-paša. »Ali ne slišiš?«

Kurd je dvignil glavo, uprl strupen pogled v sovražnika in odgovoril:

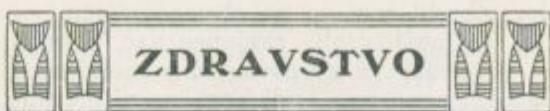
»Alahu hvala, ušesa mi niso zamašena, toda moj jezik je nem!«

»Katero hujšo muko bi si izmislili?« je vprašal kadi razjarjen, »da bi to človeče prisilili govoriti?«

Pri teh besedah se je zablistal v očeh ujetega trpina vzvišen ponos. »Ni je hujše muke,« je vzkliknil, »kakor če bi bil izdajica svojega rodu!«

Nato je vtaknil kurdski glavar obraz v vodo in se zadušil.

Odkritosrčni minister. Leta 1814. je bil imenovan policijski minister Claude Beugnot za ministra mornarice. Kakor običajno, so ga obiskali najvišji uradniki njegovi; stisnil je vsakemu roko prav prijazno in dejal: »Gospodje moji, veseli me, da Vas vidim pri sebi. Vem, da ste vsi izvrstni uradniki, svoje dolžnosti izredno dobro poznate, in jaz se na Vas lahko zanesem; kajti to je potrebno: jaz namreč nimam, da povem po pravici, niti najmanjšega pojma o mornarici.«

ZDRAVSTVO

Kostni žulj dobé pogostoma poleti delavke na polju; naredi se rad pod palcem, na dlani ali na hrbtišču roke. Tak žulj prizadeva grozne bolečine. Večkrat pritisne prisad in nastane nevarnost, da se zastrupi kri. Tu je treba kopati roko že pri prvem znaku bolečin v vročem senenem zdrobu, treba je držati roko po cele ure v taki kopeli in obvititi tudi naračje do laktu z vročim ovitkom senenega droba. Če zateka roka, če ne minejo bolečine, je treba takoj iti k zdravniku. Ako je do zdravnika daleč, ovij za po poti roko s testom iz petih žlic ržene moke, dveh žlic olja, žlico mleka, žlico žganja, žlico medu in malo soli.

Za vnete in solzeče oči pij čaj nephanege ovsa, in sicer po liter čaja na dan. $\frac{1}{4}$ litra ovsa deni v 1 liter vode, kuhaj, dokler se oves ne zmehta, pretlači skozi sito in osladi tekočino z medom. Dobro denejo tudi polivi na hrbet in na kolena, mrzle kopeli za nože. — Vnetih oči ne smeš umivati nikdar z zelo mrzlo vodo, dobro pa je, če držiš par minut glavo nad posodo s hladno vodo. — Poleti, ko je huda vročina, dobi marsikdo slabe oči in kurjo slepoto. Dobro je, če drži glavo par minut nad gorko vodo. Redno izpiranje nosu in ust je koristno tudi očem, škodljivo jim je kajenje tobaka, uživanje alkohola, čitanje v mraku, čitanje predrobnega tiska in različni izgredi.

Ako zleze kaj v ušesa. Če je bolha, vtakni v uho konec kite (las) in potegni hitro ven. Dobra pomoč je tudi svalček bate, namazan na koncu z medom, mravljo, mušico ali bolho dobiš tako kmalu iz ušesa. Najbolj navadna pomoč je, da vliješ v uho olja, na kar priplava živalica vun. — Tudi kajenje s tobakom pomaga. To je domača pomoč, ki ne more škoditi; škodljivo pa je vsako vrtnanje in iskanje po ušesu. Če ni uspeha od prve pomoči ali če je zlezla velika žuželka, je treba takoj poiskati zdravniške pomoči.

Za ledvične bolezni uživaj pogostoma paradižnik, bodisi surovega z oljem ali marmelado ali kuhanega. Zelo dobro je, če skuhaš vsak dan paradižnik s koscem sladkorja in užiješ opoldan. Ker vsebuje paradižnik žveplo, koristi njegovo uživanje tudi v slučaju splošne oslabelosti. — Paradižnikova cima vleče bolezni nase. Ob času kužne bolezni navesi po sobi zelene cime.

GOSPODINJA

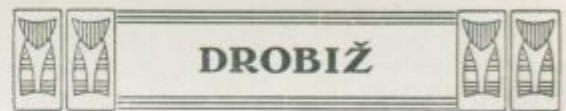
Madeže, posebno od sadja in črnila, izjé najbolj mleko, bodisi da je kislo ali sladko, surovo ali kuhano. Posebno priporočljivo je mleko za pranje svile, nežnih vezenin, volnenih bluz. Mleko ne škoduje barvi, če se namoči vezenina le za četrt ali pol ure in izpere potem rahlo in hitro. Madeže je treba namakati dalje časa. Volnene stvari izpiraj z mlačno vodo. Z mlekom prano blago postane zelo lepo.

Volnena in satenasta obleka se pere zelo dobro s krompirjem. Nič ne obledi. Skuhaj krompir do mehkega, olupki ga in maži z njim kakor z milom, pusti namazano blago, da nekaj časa stoji, potem rahlo premenčaj in dobro izperi, najbolje na tekoči vodi. Po krompirju postane obleka zelo čista in krepka, medtem ko postane po pranju z milom cunjasta.

Barvanje obleke. Ako daš obleko v barvo, glej, da spraviš iz nje poprej vsak madež, kajti madeži, posebno masni, udarijo na bar-

vani obleki kmalu vun in vlečejo posebno prah nase. V barvanje dajaj samo dobro blago, sicer se ne izplača. Vsaka svetla barva prime rada temnejšo barvo. Višnjevo barvaš lahko doma z bezgom: bezeg iztisni, zavri in namoči blago vanj; posebno volneno blago dobi lepo barvo. Rumenkasto barvaš lahko s čajem ali s kavo. Oprana obleka iz modrega volnena blaga postane kakor nova, če jo namočiš, preden jo deneš sušit, v raztopini modrila in boraksa na jesihu, jo rahlo izvišješ, posušiš v senci in zgladiš na notranji strani.

Sadni kis si napravi tudi mala gospodinja lahko sama, saj meče v jeseni sadne olupke in krljje v smeti. Take olupke in krljje, posebno jabolčne, naj dene gospodinja v lončeno posodo in polije s kropom, tako da bodo olupki ravno pokriti. Ako ima drugi dan zopet pest olupkov, jih vrže v lonec in zopet popari. Lonec mora stati na toplem. Ko se je kis naredil, ga je treba naliti v steklenice in držati steklenice na toplem, dokler se kis ne izčisti. Na olupke vlije gospodinja lahko še enkrat kropla. — Tak kis je zelo zdrav in okusen, je posebno primeren za obkladke in umivanje telesa v bolezni. Zelo finega okusa in lepe barve postane tak kis, če mu doliješ malo bezgovega soka in vinskega jesiha. Tudi paradiznica dá dober in okusen kis. — Silno škodljiva, nekaterim želodcem naravnost strupena, je kisova esenca, oziroma iz nje narejena raztopina. Za osem vinarjev je dosti jesiha — in dosti bolezni.

DROBIŽ

Hotel, ki je veljal štirideset milijonov. Draga posebnost je novi Biltmore-Hotel v New-Yorku, ki so ga odprli letos. Ta krasna stavba ima 26 nadstropij in je stala okroglo 40 milijonov kron. Stoji popolnoma prosto, da je dostop mogoč z vseh cest. V vse prostore in tudi v kuhinje se dovaja svetloba in zrak od zunaj. Kuhinje se ne nahajajo pod zemljo, kakor drugod, temuč nad jedilnicami. V 22. nadstropju je plesna dvorana, v kateri lahko stoji 600 oseb. Grajena je v slogu Ludovika XIV., barvana je z višnjevo-rumeno barvo. Dvorano lahko izpremene v vrt na krovu. S spalnicami za tisoč oseb so združeni tudi prostori za kopanje. V podzemlju se nahaja turška kopel in bazin za plavanje. Vsa voda je precejena.

Indijanka je v starosti devetih let po večini tako razvita kakor petnajstletno dekle na severu.

Neki puškar je letos napravil v Bruslju revolver, iz katerega je mogoče oddati sedem strelcev v sekundi.

Kobilice kot hrana. Sv. pismo pravi, da se je Janez Krstnik hranil s kobilicami. Nam se to čudno zdi; toda na Jutrovem uživajo do današnjega dne te živali; domačini in tujci trdijo celo, da so kobilice, če se skuha, zelo tečna jed. Kobilice jedo tako, da ji odtrgajo dolge nože, jo primejo za perutnice, vtaknejo v sol in zaužijejo. Po okusu so baje podobne pšeničnemu zrnu, ki še ni popolnoma dozorelo. Rdeče kobilice so baje še mnogo tečnejše od zelenih. Arabci zbirajo kobilice, ki jih mislijo porabiti za jed, zgodaj zjutraj, ko so od nočnega hladu še otrple in so jim krila porošena, tako da ne morejo letati. V Arabiji se nahajajo med divjim rastlinjem na tisoč skupaj, tako da jih zberejo v vrečo ali koš. Pozneje, ko jim solnce posuši perutnice, jih je težko naloviti.

Živali, ki se svetijo. Najnavadnejši primer takih živali so kresnice, toda tudi v vodah se nahajajo podobne živali. Nekatere morske

ribe imajo isto sposobnost. Doslej so se učejaki zastojali, da bi našli pravi vzrok tega svetlikanja. Nekateri razlagajo svetlikanje tako: Živali izločujejo iz sebe neko snov, nazvano »lofin«, ki oksidira. Ta organska sestavina vsebuje dušik in začne žareti, ko pride v zvezo s kisikom.

Repatice. Neki zvezdoslovec je sestavil statistiko, iz katere je razvidno, da so od 16. stoletja do danes opazili 376 repatic. Izmed njih je 106 takih, da se prikažejo redno po krajšem ali daljšem presledku. 56 so jih videli s prostim očesom, 7 jih je bilo tako svetlih, da so bile vidne tudi podnevi. Skoro dve tretjini vseh repatic so opazili zjutraj pred solničnim vzhodom, in več kot polovico v zadnjih šestih mesecih leta.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovar.

V vojnem času

je potrebna zanesljiva ura ali žepna budilka, kakoršne Vam nudi resnično domača svetovnoznana trdka, ki je največja zaloga zlatnine in briljantov, sedaj po znižanih cenah.

Naj nihče ne zamudi prilike!

F. ČUDEN, LJUBLJANA

samo Prešernova ulica številka 1

Lastna tovarna ur v Švici .. Naročujte veliki cenik zastoj, tudi po pošti franco.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

LJUBLJANA

Prešernova ulica številka 3.

Največja slovenska hranilnica

Denarnega prometa koncem leta 1913 - - - - - K 700.000.000 -
Vloge - - - - - K 43.500.000 -
Rezervni zaklad K 1.350.000 -

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Prodajalna Katol. tiskovnega društva (B. Klčman)

priporoča slavnim krajinim šolskim svetom in šolskim vodstvom svojo veliko in bogato zalogo šolskih potrebščin, kakor:

zvezke, ovijalni, pisalni in risalni papir, svinčnike, šestila, ravnila, peresa, črnila, radirke, gobe, kreda, šolske knjige itd.

Cenjena naročila se hitro .. in točno izvršujejo ..

Ostanki krasnega novega zimskega blaga za obleke so došli na zalogo. - Ostanki se prodajajo vsako sredo in soboto za skoro polovične cene na zalogi pri podjetju 'HERMES' bratov Vokač v Ljubljani v Selenburgovi ulici številka 5 v prvem nadstropju (nasproti glavne pošte). Ostanke pošiljamo s pošto vsak dan takoj, ko dobimo naročilo.

Naslov za pisma zadostuje: Podjetje zvezdnih tkanin 'Hermes' Ljubljana G.

Zahtevajte novi cenik od ostankov!

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela

Krajevni znaki za „Orle“, kokarde in pentlje z napismi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

adnji čas nam je došlo več naročil brez podpisa, ozir. z nečitljivim podpisom, kar povzroča nepotrebne poznejše reklamacije. Gg. naročnike prosimo, da naročilnice pravilno in čitljivo podpišejo ter navedejo tudi kraj, ozir. pošto, kajti lista brez naslova ne moremo oddati na pošto.

Ker je večina naročnikov naročnino že poravnala, bomo priložili položnice (čeke) šele v decembru za naročnino za leto 1915. One naročnike pa, ki naročnino za september, oktober, november, december še niso poravnali, prosimo, da nemudoma store, sicer jim bomo list ustavili.

Zaenkrat se je treba poslužiti denarne nakaznice.

Druge, tretje in četrte številke imamo še par sto izvodov. Komur je na tem ležeče, da dobi tudi te številke, naj se požuri in naj list čimprej naroči.

Oktober meseca bomo brezplačno priložili stalnim naročnikom, ki so naročnino že poravnali, pregleden zemljevid evropskega ozemlja, s katerim bodo vedno v stanu zasledovati vse važnejše vojne dogodke. Zemljevid bo zavzema velikost 57 x 37 cm in ga bomo v svrhu boljše preglednosti izvršili v barvah. Zemljevid bo marsikateremu ne le za časa vojske dobrodošel, temveč mu bo tudi pozneje vedno poučen tovariš.

„Ilustrirani Glasnik“ mora biti najpopularnejši slovenski ilustriran list, čemur odgovarjajo tudi vsebina, slike, oblika in cena!

Kakor hitro se poleže bojni metej, bomo izdelovali klišeje tudi doma, tako da bo cenj. občinstvo o vseh dogodkih tudi s prvimi slikami postreženo. - Z lastnim reprodukcijskim zavodom razpolaga celo malo nemških listov. Da pa ta naš načrt kar najdovršeneje izvršimo, treba naročnikov. Čim več naročnikov, tem boljši bo list!

Zatorej: Podvizajte se in pridobite nam novih naročnikov!

**Pomagajte našim vojakom!
Darujte za „Rdeči križ“!**

Begunci se po boju vračajo v svoje mesto in skušajo med razvalinami rešiti svojo lastnino.

Opozorjamo pri nakupu vsakovrstnega obuvala za dame, gospode in otroke na edino moderno domače podjetje te stroke tovarno Peter Kozina & Ko. v Tržiču. Tvrška ima v Ljubljani, Breg št. 20, veliko zalogo samolastnih priznanih najboljših in za vsako nogo priležnih izdelkov. Cene so vsled tega, ker se prodaja iz tovarne neposredno, brez konkurence.

Izšla je ravnokar

Družinska Pratika

za leto 1915

Ravnokar izišli letnik naše „Družinske Pratique“ s podobo sv. Družine na naslovni strani se odlikuje izmed vseh dosedanjih po posebno izbrani, mnogovrstni vsebini in izredni obilici krasnih slik.

Omenjamo predvsem obširne popise o grozodejstvu v Sarajevu, življenjepisi posl. dr. Žitnika, katol. shod v Ljubljani, belokranjsko železnico, svetovno vojsko itd. Poleg tega pa najde čitatelj v „Družinski Pratici“ mnogo zabavnega in poučnega berila ter obilo gospodarskih tabel in pojasnil. Vsakdo, staro in mlado, bo našel v tem letniku „Družinske Pratique“ obilo pouka in razvedrila.

Cena izvođu 24 vinarjev. Razprodajalci dobe velik popust.

in se dobiva odslej pri založništvu v Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6

poleg tega pa tudi v „Katolišk. Bukvarni“, Pred škofijo in v „Prodajalni Katol. tiskovnega društva“ prej G. Nličman v Ljubljani kakor tudi skoro v vseh trgovinah z mešanim blagom v Ljubljani in po deželi.

Slovinci, segajte po tem najcenejšem ljudskem koledarju.

Zahtevajte ga povsod!

Samo še par sto knjižic

Zločin v Sarajevu

je na razpolago. Kdor še nima te lične knjižice, naj si jo pravočasno nabavi, dokler ne poide. Razpečava jo „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani. Stane s poštnino vred samo 80 vinarjev.

„Balkan“

trgovska spedijska in komisijska delniška družba

Ljubljana, Dunajska c. 33.

Prvo ljubljansko javno skladišče.

Centrala: Trst.

Prevažanje blaga vsake vrste. Prevažanje pohištva s pat. pohištvnenimi vozovi v mestu in na vse strani. Redni nabiralni promet z Dunajem, Prago, Trstom itd.

Zacarinjevanje.

Točna postrežba. Cene zmerne. Telefon št. 100

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

Zemljevidi za zasledovanje vojnih dogodkov na vseh bojiščih:

Zemljevid Srbije, Črne gore in drugih balkanskih držav 1 : 250.000. Cena K 2.—

Zemljevid Avstrijsko-ruskega bojnega polja 1 : 1.000.000. Cena s poštnino vred K 1'30.

Zemljevid Nemško-ruskega bojnega polja 1 : 2.000.000. Cena s poštnino K —90.

Zemljevid Nemško-francoskega bojnega polja 1 : 2.000.000. Cena s poštnino K —90.

Zemljevid Evrope 1 : 7.500.000. Cena s poštnino K 2'60.

Zemljevid svetovnega prometa 1 : 45.000.000. Cena s poštnino vred K 2'70. Ta zemljevid bo izborno služil posebno, če se razširi vojni požar tudi izven Evrope. Zemljevid je pa tudi drugače za splošen pregled jako zanimiv, ker obsega statistične podatke za vse države na svetu (obseg, število prebivalcev, izvoz itd.).

Vojska na Balkanu 1912/13. Sestavila profesorja dr. Vinko Šarabon in Anton Sušnik. Elegantno broširano K 6'50.

Kdor naroči to knjigo dobi zgoraj priporočeni zemljevid Srbije, Črne gore in drugih balkanskih držav brezplačno priložen. Knjiga „Vojska na Balkanu“ je ena najlepše opremljenih slovenskih knjig; obsega vse polno vojnih slik med besedilom, mnogo fino izvršenih tabel, ki predočujejo razne prizore na bojiščih med bitko in po končanih bitkah,

dalje razne skice, načrte in dva zemljevida. Knjiga je v zemljepisnem, zgodovinskem in narodopisnem oziru nad vse poučna; med resne in krvave vojne dogodke sta znala pisatelja vplesti tudi toliko zanimivih in zabavnih dogodbic, da ima knjiga prijetno zabavno lice, in jo bo vsakdo z veseljem in zanimanjem čital. Knjiga seznanja bralca z nad vse strahotnimi, pa tudi tolažilnimi dogodki na bojnem polju.

Vojska na daljnem vzhodu (med Rusi in Japonci). Spisal dr. Evgen Lampe. Cena K 4'80, eleg. vezana K 6'—, Pred par leti so si stali nasproti Rusi in Japonci v krvavi vojski; danes sta si oba naroda zaveznika in se vojskujeta z nami in našimi zavezniki. Knjiga je jasen dokaz, da so Rusi močni le na videz, da je pa sistem v njih armadah nezadosten, da tudi poveljništvo ni sposobno in se ne zaveda svoje odgovornosti, da manjka discipline in vestnosti. Ta knjiga je danes še prav posebno zanimiva, ker nam odkriva marsikaj iz sovražnega tabora. Knjiga obsega v podobi in besedi opise vseh pripomočkov moderne vojske posebno na morju, pa tudi na suhem.

Laško-slovenski slovar. Dizionario italiano-sloveno. Sestavil dr. Janko Valjavec. Vezan K 4'50. — To je najboljši in najobširnejši laško-slovenski slovar. Obsega nad 40.000 besedi. Slovar, ki je po vsebini, pa tudi po svoji tehnični izvršitvi na višku, ima priročno žepno obliko in bo radi svoje popolnosti dobro služil vsem slojem.

Naša zdravila in njih uporaba v domačem zdravilstvu. — Cena K 1'20, vez. K 1'80. — Namen praktične knjige je, zopet spraviti v veljavo naša stara preiskušena domača zdravila, katera je naš moderni čas žal popolnoma pozabil. Bog sam nam je v naravi podaril najboljše leke proti raznim boleznim in ta knjiga nas uči te leke spoznavati in pravilno rabiti.

Zdravilna zelišča. Prirejena po nemški knjižici župnika Jan Künzleja. Cena 60 vin. To knjižico smemo imenovati zbirko receptov za bolezni, ki najbolj in najpogosteje mučijo ljudi. Knjižica je kratka pa jedrnata in obsega marsikatero tako preprosto domače zdravilo, ki pa bolje učinkuje kakor najrazličnejši moderni leki, ki jih naštevajo obširne zdravilne knjige.

Zeliščavpodobi. Cena 60 vin. Ta knjižica prinaša v naravnih barvah slike raznih zelišč, tako, da bo oni, ki raznih zelišč ne pozna, s pomočjo te knjižice iste lahko spoznal in našel. Vse tri knjige tvorijo lepo celoto, katera bi morala tvoriti domačo lekarno vsake slovenske hiše.

Zločin v Sarajevu. Tragična smrt prestolonaslednika Fran Ferdinanda in njegove soprogo vojvodinje Hohenberg. Z mnogimi slikami. Cena 70 v, po pošti 80 v. Knjižica obsega najnatančnejši popis strašnega zločina, ki je na nedeljo pred sv. Petrom in Pavlom iztrgal iz naše srede ljubljene prestolonaslednika ter njegovo zvesto družico in do dna pretresel srca vsega čutečega človeštva.

Trgovci in gostilničarji!

Naročajte slovenske računске listke „Rdečega križa“ pri deželnem in gospejnem pomožnem društvu „Rdeči križ“ v Ljubljani. Zvezek s 100 listki 2 kroni.